

האדם הוא שלו, מהיום השני ממש, כעין גון האש, וזהו אלהים, וירש גון הזהב, שהכל גון אחד. תכלת יוצאת מתוך אותו גון אדם, וכשיוֹרֵד לְמַטָּה, התרחק גון אדם, ונכנס לתוך אותו מקום, שהוא הים, ונצבע בגון תכלת. אותו אדם נכנס לתוך הים ונחלש גונו והופך לתכלת, וזהו אלהים, אבל אינו חזק כמו הראשון.

שחר, גון זה יוצא מהתוף האדם כשמתהפך ונחלש למטה בהתוף הזהמה, ויורד למטה, ויוצא מאותה זמה גון אדם, מהזהמה הקשה, ומתוף הזהמה הקשה הופך לשחר. והכל מאותו האדם הראשון (העליון) התהפך, וכל זה נברא בשני, וזה נקרא אלהים אחרים.

השחר הוא יותר חשוף, שלא נראה הגון שלו מתוף החשף. המנורה הקדושה כף אמר, שהגון השחר הזה החשוף, באיזה מקום נצבע? אלא כשאותו אדם מתהפך בתוף התכלת ומתערבים הגונים, מתהפך התוף הזהמה לתוף התהומות ונעשה משם רפש וטיט, כמו שנאמר (שם נז) ויגרשו מימיו רפש וטיט. ומתוף אותו טיט של התהומות יוצא אותו חשף, שהוא שחר, ולא שחר אלא יותר חשוף. זהו שכתוב וחשף על פני תהום. למה נקרא חשף? משום שהגון שלו חשוף ומחשיף את פני הבריות, וזהו אדם ושחר, ומשום זה לא כתוב בשני פי טוב.

ואם תאמר, והרי כתוב והנה טוב מאד, זה מלאך המות, וכאן אמרת שלא נאמר בגללו פי טוב - אלא סוד הסודות כאן, שהרי

סומק ואוכם. ותכלת, סומק איהו דיליה, מיומא תגיינא ממש, כעין גון אשא, ודא איהו אלהים, וירית גון דדהבא, דכלא גוונא חדא. תכלתא נפיק מגו ההוא גון סומק, וכד נחית לתתא, אתרחק גון סומק, ועאל גו ההוא אתר דאיהו ימא, ואצטבע גון תכלא. ההוא סומקא עייל גו ימא, ואתחלש גון דיליה, ואתהדר תכלא, ודא איהו אלהים, אבל לאו איהו תקיפא כקדמאה.

אוכם, גון דא נפיק מהתוכא דסומקא, כד אתהתף ואתחלש לתתא בהתוכא דזוהמא, ונחית לתתא, ונפיק מההוא זוהמא גון סומק, מזוהמא תקיפא, ומגו זוהמא תקיפא, אתהדר לאוכם. וכלא מההוא סומקא קדמאה (ס"א עלאה) אתהתף. וכל דא אתברי בשני, והאי אקרי אלהים אחרים.

האי אוכם איהו חשוף יתיר, דלא אתחזי גון דיליה מגו חשוכא. בוצינא קדישא הכי אמר, דהאי גון אוכם חשוף, באן אתר אצטבע. אלא כד ההוא סומקא אתהתף בגו תכלא, ואתערבו גוונין, אתהתף התוכא דזוהמא לגו תהומי, ואתעביד מתמן רפש וטיט. כמה דאת אמר (ישעיה נז) ויגרשו מימיו רפש וטיט. ומגו ההוא טינא דתהומי, נפק ההוא חשוף דאיהו אוכם, ולא אוכם אלא חשוף יתיר, הדא הוא דכתיב, (בראשית א) וחשף על פני תהום. אמאי אקרי חשף, בגין דגוון דיליה חשוף, ואחשיף אנפי בריין. ודא איהו סומק ואוכם, ובגין דא לא כתיב בשני כי טוב.

ואי תימא, והא כתיב (בראשית א) והנה טוב מאד דא מלאך המות, והכא אמרת דלא אתמר

בגיניה פי טוב. אלא רזא דרזין הכא, דהא ודאי מלאך המות איהו טוב

מלאך המות ודאי הוא טוב מאד. מה הטעם? משום שהרי כל בני העולם יודעים שימותו ויחזרו לעפר, ורבים הם שחוזרים בתשובה לרבונם משום פחד זה, ופחדים לחטא לפניו. רבים פוחדים מהמלך מתוך שתלויה רצועה לפניהם. כמה טובה אותה רצועה אל האדם, שעושה להם טובות ואמתות ומתקנים בדרךיהם פראוי. ועל זה והנה טוב מאד. מאד ודאי. (ד)

(ק"י ע"א)

סוד הסודות שלמדנו מתוך המנורה הקדושה, והנה טוב - זה מלאך החיים. מאד - זה מלאך המות, שהוא יותר. למה מלאך המות הוא טוב מאד? אלא כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הכל היה מתקן טרם שברא אדם, שהוא המלך של העולם הזה. כיון שנברא אדם, עשה אותו מתקן בדרך אמת. זהו שכתוב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים. עשה אותו ישר, ואחר כך סרח ונטרד מגן עדן.

גן העדן הוא נטוע בארץ באותן נטיעות שנטע אותו הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (בראשית ב) ונטע ה' אלהים גן בעדן מקדם. הוא נטע אותו בשם שלם, כדגמת עליון שלמעלה. וכל הדיוקנאות העליונים כלם, מרקמים ומצירים בגן העדן הזה שלמטה, ושם הם הכרוכים. אינם חקוקים בחקיקות של בני אדם מזהב או מדבר אחר, אלא כלם אורות שלמעלה חקוקים ומצירים בציוור מרקם, מעשה ידי אמן של השם השלם של הקדוש ברוך הוא, וכלם חקוקים שם. וכל הדיוקנאות והציוורים של העולם הזה, כלם מצירים שם, וחקוקים ומתחקקים שם כלם כמו העולם הזה.

מאד. מאי טעמא. בגין דהא כל בני עלמא ידעי דימותון ויתהדרון לעפרא, וסגיאיין אינון דמהדרי בתיובתא למאריהון, בגין דחילו דא, ודחלי למחטי קמיה. סגיאיין דחלי מן מלפא, מגו דתליא רצועה לקמיהו. כמה טבא ההיא רצועה לגבי בני נשא, דעבדת לון טבין וקשיטין, ומתקנין בארחייהו כדקא יאות. ועל דא והנה טוב מאד. מאד ודאי. (ד)

רוא דרזין, דאוליפנא מגו בוצינא קדישא והנה טוב, דא מלאך חיים. מאד, דא מלאך המות, דאיהו יתיר. אמאי מלאך המות איהו טוב מאד. אלא כד ברא קדשא בריך הוא עלמא, פלא הוה מתתקן עד לא ייתי אדם, דאיהו מלפא דהאי עלמא. כיון דאתברי אדם, עבד ליה מתתקן בארץ קשוט, הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, עבד ליה ישר, ולבתר סרח, ואטריד מגנתא דעדן. גן עדן איהו בארעא, נטיע באינון נטיען דנטע ליה קדשא בריך הוא, כמה דאת אמר (בראשית ב) ונטע יי' אלהים גן בעדן מקדם, איהו נטע ליה בשמא שלים, כגוונא עלאה לעילא. וכל דיוקנין עלאין פלהו, מרקמן ומתצירין בהאי גן עדן דלתתא, ותמן אינון פרוכים. לאו אינון גליפין בגליפוי דבני נשא מדהבא או ממלה אחרא, אלא כלהו נהורין דלעילא, גליפין ומתצירין בציורא מרקמא, עובדי ידי אומנא דשמא שלים דקודשא בריך הוא, וכלהו מחקקן תמן. וכל דיוקנין וציורין דהאי עלמא, פלהו מתצירין תמן, וגליפן ומתחקקן תמן, כלהו כגוונא דהאי עלמא.